Fredrika Runeberg

KUVAUKSIA JA UNELMIA

VALIKOIMA KERTOMUKSIA

KUVAUKSIA JA UNELMIA

VALIKOIMA KERTOMUKSIA

KIRJOITTANUT

FREDRIKA RUNEBERG

SUOMENSI

ILTA.

HELSINGISSÄ
G. W. EDLUND.

näköispainos ntamo 2012
ISBN 978-952-215-303-6

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

www.ntamo.net

HELSINGISSÄ,
FINSK TIDSKRIFTIN KIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ,
1900.

SISÄLLYS:

	Siv.
Aikyn	1
Simrit	9
Manalan neito	19
Salik Sardar Khaanin puoliso	27
Kielo	48
Tuulahdusten leikki	51
Köynnöskasvi	55
Intiaanin nainen	59
Suomenvaimo Saimaanniemellä	63
Kamtshatkalaisen vaimo	70
Hildred	75
Odaliski	84

AIKYN.

Hiljaa lauloi iltatuuli univirttänsä laineelle, joka laskeusi levolle. Koivujen lomasta välkähti auringon luoma pitkä, väräjävä valojuova järven pinnalla. Ylt'ympärillä seisoivat kukkaset, kastehelmet lehdillään. Hiljaa humisten laskeusi lepo yli maan.

Uinuiko nainen rannalla? Ei hän itsekään tiennyt, mutta unta hän näki.

Hänen vieressään seisoi enkeli. Nainen nousi tarjotaksensa enkelille kukkaa kädestään. Se oli ruusu, ruusu tumma ja hehkuva, mutta lehdillä näkyi vain muutamia harvoja kastepisaroita. Siltä ainakin näytti.

Ankaraksi kävi katse enkelin. „Tunnetko minua?“ kysyi hän. „Minä se olen, joka kokoan kaikki naisen sydämen syvyydestä vuotaneet kyyneleet. Niistä tulee helmiä, joilla taivaan saleja koristetaan. Toisetkin enkelit tuovat sinne koristeita: rubiineja synnyinmaan edestä vuodatetusta sydänverestä, äidinvalvontain ja isänhuolten helmivöitä ja moninaisia kalleuksia taivasta varten, kukin laatunsa mukaan. Mutta, vaimo, vitkaan maksat verosi sinä. Katso kuinka harvoja pisaroita ruusulla näkyy. Aikoja on ollut, jolloin sinäkin suoritit täyden mittasi,

mutta pitkään aikaan et enään ole sitä tehnyt. Olen ollut kohtaasi kärsivällinen. Nainen, luuletko yksin saavasi veroasi välttää? Riennä kyynelmittaasi täyttämään sinäkin!“

Timanttimaljaan vierivät nyt pisarat ruusulta, mutta voi, ne melkein katosivat sen pohjalle, niin vähän niitä oli.

Vavisten lankesi nainen polvillensa. „Valoisa tytär taivaan, armahda maan heikkoa lasta! Elä ankarasti veroasi vaadi! Jos täytynee mun kyyneleillä korvata sydämeni rikkaus, sen kyyneleettömyys, oi, silloin lannistuu sieluni.“

„Katso“, sanoi enkeli, „mitta on täytettävä, vielä puuttuu paljon.“

Vielä kerran vavahti nainen: „Valoisa enkeli, salli mun samota kautta aikain etsiäkseni kyyneleitä, suo vaeltaani päivän maihin, pohjolan jäihin, salli etsiäni, ehkä löydän jonkun huomaamatta vierähtäneen kyyneleen, jolla voisin mittaani edes osaksi täydentää! Liian vähän olen vielä itse veroa suorittanut, jotta kykeneisin yksin maljaa täyttämään.“ Hän katsahti ylös lukeaksensa enkelin kasvoista vastauksen, mutta silloin lankesi auringon viimeinen säde värähdellen yli vetten ja sattui hänen silmäänsä. — Enkeli oli kadonnut.

Mutta katso, naisen sydän on etsinyt kätketyt kyyneleet, huomaamatta maahan vierähtäneet. Tahdotko nähdä niistä muutaman, hyytyneen pisaran maasta pohjolan pimeillä perillä? Ehkä sitten haluat nähdäksesi jonkun polttavan kuumankin päivän mailta?

Tunturilla raivoaa lumimyrsky. Ei saata ihmissilmä aueta sen pauhaavaa pyörrettä katsomaan. Helpompi venosen kulku kautta Jäämeren hurjan aallokon, myrskyn jääkappaleita vaahtona viskellessä, kuin nyt poron matka kautta lumen aaltomaisten syvyyksien. Muukalainen matkustaa yli tunturin. Ei edisty matka. Poro pysähtyy, muukalainen pysähtyy, opas pysähtyy. Missä löytänee muukalainen oppainensa suojaa? Haudanneeko lumimyrsky heidät helmaansa? Syönevätkö sudet heidät suuhunsa?

Vähän savua näkyy lumimeren pinnalla, nietoksen harjalla. Sen alla on ihmis-asunto. Muukalainen ja opas raivaavat tiensä sinne. Myrsky viskaa heidät kumoon. He auttavat toisiansa jalkeille. Vähitellen saavuttavat he teltat.

Siellä on valoa, siellä juhlitaan. Hylkeenrasvalamppu loistaa, häitä vietetään. Isä on myönyt nuoren, nelitoistavuotiaan Aikynin kierolle Mirganille.

Muukalainen astuu sisään. Sisällä on lämmin. Virtana syöksee lämmin ulos ovesta, mutta katoaa lumituiskuun. Saako muukalainen suojaa?

Mitä tekee vieras tunturilla? Vieras on kai suuri herra, jolla on paljon papereita, on ehkä tsaarin jälkeen valtakunnan ylhäisin mies? Aikooko hän lukea porot verottaaksensa Samojeedeja? Muukalainen sanoo tahtovansa oppia Samojeedein kieltä. Tahtooko hän loitsia pois porot tuntureilta?

Aikyn astuu esiin lattialle. Hän kumartaa kerta toisensa jälkeen syvään, maahan saakka. Hän laulaa, katse nöyrästi maahan kiinitettynä:

„Minne poloista viedään? Täytyykö hänen lähteä

pois, pois vieraaseen kotiin? Lähteäkö täytyy pois kodista kultaisesta, isän ja äidin luota?

Oi isäni, miksis möit hänet, valkean peurasi? Hän olisi tahtonut hyväksesi tehdä työtä päivät, tehdä yöt. Olisihan hän toki ollut sen arvoinen, kuin minkä elantonsa sulle maksaa.

Jää hyvästi, isäni, joka olet ollut mulle lempeä! Jää hyvästi, äitini! Ellös sure sydämestäsi vuotanutta kyyneltä! Jää hyvästi, veikko! Oi, miksis et suojellut turvatonta? Jää hyvästi, sisko! Oi, sinäkin koito kasvat naiseksi!

Niin mua koissa kasvatettiin, kuin olisin ollut poika ja olinkin vain tyttö raukka. Nyt täytyy lähteäni pois miehen palvelijaksi. Hyvästi, herttainen koti!"

Taas kumarsi Aikyn kierolle Samojeedille niin syvään, että otsansa kosketti lattiaa.

„Sinä, herrani, Aikynin valtija, ellös poloista muserra, vaikka sen sallisikin valtasi. Elä palvelijatartasi halveksi. Suo hänen kasvoissasi nähdä lempeä isäntä. Elä ole Aikynille ankara, elä hänelle haastele, kuin hangelle haastelee lumimyrsky. Ei niin viisasta, ett'ei erehtyisi, mutta parhaan kykynsä mukaan tahtoo Aikyn toimia. Elä vihastu, jos vastaasi rikkoisin."

Päiviä kului. Muukalainen seurasi mukaan Mirganin kylään ja viipyi siellä monien telttojen keskuudessa. Hän oppi Samojeedein kieltä ja kuuli, kuinka mies puhui Aikynille, kuin hangelle haastelee lumimyrsky. Hän näki Aikynin tekevän työtä ahkerammin kuin orja. Mutta ei koskaan saanut hän kokea edes sen vertaa ystävällisyyttä kuin orja.

Muukalainen sanoi miehelle: „Ole vaimollesi lem-

peä! Elä hennolle olennolle sälytä työtä, joka olisi itsellesikin liian raskasta. Kohtele häntä ystävällisesti. Hän on ihminen, kuten sinäkin."

„Olisinko ottanut vaimon ja kalliisti maksanut hänestä kolmekymmentä poroa, ellen olisi tahtonut veden- ja puunkantajaa ja askareitten toimittajaa?" Sitten heitti Mirgan Aikynille järsityn luun. „Tuoss'on, koska herra puolestasi puhuu. Muuten olisit saanut olla ruuatta vielä päivän. — Vaimoko ihminen? Hyi, saastainen elukka!"

Muukalainen virkkoi Aikynille hangella: „Sydäntäni kirvelee nähdessäni sinua, noin nuorta ja soreata, pidettävän pahemmin kuin orjaa."

Lempeästi nosti Aikyn silmänsä ja katsahti muukalaiseen: „Vieras, oletko vaimosta syntynyt? Eikö omassa maassasi ole naisia, koska minua säälit? Eihän oloni ole muitten naisten oloa tukalampi. Sellainenhan on kohtalomme."

„On kotimaassani naisia, mutta he ovat toki ihmisiä. Tule, Aikyn, seuraa minua! Vien sinut kotimaahani, sinä opetat mulle Samojeedein kielen oikein perin pohjin ja vaikka sinun sielläkin täytyisi palvelemalla elatuksesi ansaita, ei sinua ainakaan rääkättäisi."

Vakavasti vastasi Aikyn: „Vaikeata on kärsiä rääkkäystä. Heikon naisen pehmyt iho kaihtii keihäänterällä piirtelemistä. Hänen sielunsa säpsähtää aina ankaraa sanaa. Mutta se tulee siitä, että hän on heikko, että hän on huono. *Num* on hänet sellaiseksi tehnyt. Ei saa poro valittaa, että ihminen sitä pieksee, ei saa pyy valittaa, että sitä satimeen pyydetään, eikä saa vaimokaan valittaa, että hän on orja. Niin on säädetty. Onhan Mirgan

minut kalliisti ostanut. Eikö hän saata teurastaa poroansa, eikö hän saata koiraansa lyödä, eikö hänellä ole oikeutta tehdä ostetulla omaisuudellaan mitä vain tahtoo? Ei Aikyn ole varas. Ei hän aijo pettää Mirgania ja viedä pois Mirganin ostamaa vaimoa.

Tahtooko vieras viedä mukanaan jonkun, joka opettaa häntä puhumaan Samojeedein kieltä? Aikynin kotona on poika, pyydä häntä tulemaan. Hän tulee mielellään, sillä komein kohtalo olisi hänestä nyt vain hangella makaavan tunturihiiren arvoinen. Hän lähtee minne tahdot, hän on mennyt mies. Sen jälkeen kuin Aikyn myötiin on hänestä yhdentekevää, kuinka kurjaksi elämänsä käy. Mutta sinun kanssasi hän lähtee, sillä olet ollut Aikynille ystävällinen."

Kaksi kertaa oli telttoja siirretty ja muukalainen tuli uudelleen Mirganin kylään. Hän oli nyt matkalla kotimaahansa takaisin ja mukanansa oli nuori Samojeedi Aikynin kodista.

Taas muukalaisen sydäntä ahdisti, kun hän näki Aikynin kärsivän. Hän huomasi hennon varren täyteen uurretuksi keihäänpiirtämiä arpia, näki kalpeat, kuopalle laihtuneet posket, kumaran käynnin. Orjana hän oli nähnyt vaimon olevan kaikkialla, missä oli samoillut, mutta kuitenkin liikutti häntä enimmin Aikynin kohtalo.

Porot seisoivat jo valjaissa, kohta oli lähdettävä. Mirgan oli metsästämässä. „Tule, Aikyn! Maksan Mirganille kolmekymmentä poroa lunnaiksi sinusta, niin pääset vapaaksi. Osto-orjansa olet, etkä vaimonsa. Tule, Aikyn! Ystäväsi, nuorukainen, seuraa minua. Kotimaassani opit tuntemaan Jumalan, siellä tulet nuoruutesiystävän vaimoksi, siellä tulet ihmiseksi."

näköispainos ntamo 2012
9 789522 153036 >
www.ntamo.net